

ÖSTRA CENTRALBANANS GODSMAGASIN I KISA OCH DESS RIVNING

Genom Kinda kommun i de sydliga delarna av Östergötland löper Stångådalsbanan, järnvägen mellan Linköping och Kalmar. Dess nordliga del, den 101 km långa sträckan mellan Linköping och Vimmerby, byggdes av Östra Centralbanans Järnvägsaktiebolag (ÖCJ) kring förrförra sekelskiftet med trafikstart den 11 maj 1902 och kunglig invigning några veckor senare, den 8 juni 1902. ÖCJ förvärvade 1907 Wimmerby – Hultsfred Järnväg, varefter "Östra Centralbanan" blev beteckningen för sträckan Linköping – Hultsfred.

Mitt på Östra Centralbanan ligger Kinda kommuns huvudort Kisa. Där uppförde ÖCJ sitt största stationshus, ett rundlokstall med en stallplats och vidbyggt vattentorn, ett godsmagasin och senare också träkolsbrygga och bostadshus.

Kisa station 1902 eller 1903 med stationshuset till vänster på banans östra sida, lokstallet i fonden med det vidbyggda vattentornet, vid vilket tågloket till tåget på spår I hämtar vatten, samt godsmagasinet vid och över spår IV, här i ursprungligt skick. Spår III byggdes först 1905. Träkolsbrygga på bangårdens västra sida tillkom senare. Bilden från Kinda lokalthistoriska arkivs samling.

I juni 2020 revs godsmagasinet och det med godsmagasinet hopbyggda "nya" stationshuset. Det senare byggdes 1968, sedan det ursprungliga stationshuset hamnat i vägen för landsvägen genom Kisa och bränts ner av brandkåren den 10 februari 1969. 1968 års hus var ingen höjdare och saknas sannolikt inte av någon. Tågexpeditionen flyttade några år tidigare till ett teknikhus i södra delen av bangården, åt lokstallet till.

Godsmagasinet hade fått förfalla, men var i grunden ett rejält bygge av ÖCJ från tillkomsten av dess huvudlinje Linköping – Vimmerby. Det var byggt med liggande panel mellan stående stolpar i en skiftesverksliknande konstruktion. Sadeltaket hade ett kraftigt takutsprång med profilerade takfotstassar. Portarna var klädda med panel eller panel lagd i fiskbensmönster. Det var ett prydligt hus.

Ursprungligen gick spår IV genom godsmagasinet med stora portar på dess båda gavelsidor. Lastning och lossning skedde alltså skyddat under tak.

Magasinet visade sig snabbt vara för litet. Redan 1903 byggde ÖCJ till det mot väster, "gatusidan". 1913 backades magasinet ett par meter, och delen med det genomgående spåret byggdes om; spår IV hamnade utanför godsmagasinet.

Sedan godstrafiken lagts ner den 1 april 2001 hyrde en lokal förening magasinet och använde det som förråd. De sista åren stod det tomt.

När Kinda kommun insåg att godsmagasinet inte borde/kunde stå kvar på sin plats, främst på grund av en om- och tillbyggnad av busstationen alldeles intill godsmagasinet, erbjöd man "lokstallsföreningen", Stångådalsbanans Vänner, att överta det. Men att flytta magasinet till en för det iordningsställd plats på föreningens fastighet och att sedan renovera och kanske bygga om det översteg vida föreningens ekonomiska och personella resurser. Inte heller någon annan fann sig kunna ta hand om godsmagasinet, och den 16 - 18 juni 2020 revs det.

Av de byggnader som ÖCJ byggde i Kisa till trafikstarten 1902 återstår nu bara lokstallet och dess vattentorn.

Godsmagasinet i ursprungligt skick, del av bild, Josef Ljungkvist, 1902 eller 1903.

*Godsmagasinet med den tillbyggnad åt "gatusidan" som gjordes 1903,
del av bild, Per-Olov Brännlunds samling.*

*Godsmagasinet på 1920-talet.
Röken från lokstallet kommer från skorstenen till eldstaden i vattentornet.
Del av bild, Per-Olov Brännlunds samling.*

*Godsmagasinet och
det år 1968 byggda
stationshuset,
från "gatusidan",
den 27 november 2016.*

Godsmagasinet den 27 november 2016.

Rivningen den 17 juni 2020.

Stångådsbanans Vänners Småskriftserie nr 2

2023

Niklas Adell

© Stångådsbanans Vänners, Niklas Adell